

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כריתות דף כא.

האם יש טומאה קלה וטומאה חמורה במינים דלהלן, ואיזו היא?

טומאה קלה - טומאת אוכלין	טומאה חמורה - לטמא אדם לטמא בגדים	
מחיים: בשר לאכילה ¹ אחר מיתה: אין בו טומאה קלה ²	מטמא במיתתו במגע ומשא ואהל	באדם
מחיים: מטמא טומאת אוכלין ³ לאחר מיתה - לר' חייא: בפחות מכזית ⁴ לר' חנניא: בכזית שחיפהו בבצק ⁵	מטמא בגדים אבית אבליעה ⁶ מטמאת נבלתם במשא לטמא אדם ובגדיו ⁷	בעופות בבהמות ורחיות
מטמאים טומאת אוכלין	אין בהם - דאינם מטמאים במשא ⁸	בשרצים
	אין בהם טומאה חמורה כלל	דגים

¹ פי', כגון שחתך מאדם חי חתיכת בשר - שאם חישוב עליו לאכילת אדם יש כאן הכשר לטומאה, ואם יש שם כביצה ונגע בו טומאה הוא טמא טומאה קלה דטומאת אוכלים. ואם חישוב בחתיכתו בשביל כלב, או לשם רפואה, אינו מקבל טומאה במחשבת חתיכתו, אלא צריך הכשר של מים שיכשיר לחתיכת הבשר לקבל טומאה. (וכל זה דוקא בחתך בשר, אולם אם חתך אבר שלם מאדם חי יש בזה טומאה חמורה). ומ"מ אמרה כאן הברייתא שאדם אינו מטמא טומאה קלה, כיון שמיירי לאחר מיתה, שאז יש בו דוקא טומאה חמורה.

² ואפי' אם יקח פחות מכזית ויצרפו עם אוכלין עד שיהיה כביצה - אינו מטמא טומאת אוכלין, משום דבטלה דעתו אצל כל אדם. וכן אם יקח כזית ויחפהו בבצק - ג"כ אינו חשוב מטמא טומאת אוכלין, דהוא טמא טומאה חמורה, דטומאת מת בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת.

³ דכיון דשחטם אין בהם טומאה חמורה - דטומאת נבלות, אלא שהגמי העמידה לעיל גבי אדם שמיירי בטומאה לאחר מיתה, ולכך הוקשה לה אי מיירי בלאחר מיתה, איזה מציאות של טומאה קלה יש בנבלת בהמה חיה ועוף, הא יש בהם טומאה חמורה בבשר ובדם, ול"ש בהם טומאה קלה. ותירצה בפחות מכזית, או בכזית מחופה.

⁴ וכגון שצירפה לכביצה אוכלין, ובאופן זה צריך שיקבל טומאה כדי לטמא טומאת אוכלין. אולם לא צריך הכשר, דהגם שאמר ר' ישמעאל שבכל מקום שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר, מ"מ הני"מ גבי אוכלין דעלמא שגם אם יצטרפו לכזית לא יהיה בהם טומאה חמורה, משא"כ כאן בפחות מכזית נבילה, שאם יצרף אותו לכזית לא יצטרך הכשר כי יטמא טומאה חמורה, לכך גם בפחות מכזית אינו צריך הכשר. [אמנם מת לא מטמא באופן זה (של פחות מכזית וימלאנו לכביצה) טומאת אוכלין, דבטלה דעתו דאין דרך לאוכלו].

⁵ דבאופן זה הגם שהכזית גופיה מטמא טומאה חמורה - ואם נשאו אדם מטמאו לטמא בגדים. מ"מ לגבי מגע אינו מטמא את הנוגע בו דהא מכוסה הוא, אולם אם מצטרף עם הבצק לכביצה - נטמאים בטומאת אוכלין ומטמאים לאוכלים אחרים הנוגעים בהם. ומ"מ הכשר אינו צריך כיון שהוא מטמא טומאה חמורה במשא. [אמנם מת לא שייך בו טומאת אוכלין זו, כיון שמטמא טומאה חמורה גם במגע אפי' שחיפהו דטומאה בוקעת ועולה וכו'].

⁶ והגם שלא מצינו טומאה זו רק בעוף טהור אבל לא בעוף טמא. כתבו התוס' לעיל (דף כ: ד"ה אכל), דלפי המסקנא דמפקינן ליה מכלל ופרט וכלל, א"כ יש לנו לומר מה הפרט דבר שיש במינו טומאה חמורה אף כל שיש במינו טומאה חמורה לאפקי דגים וחגבים שאין במינם שום טומאה חמורה. אבל עוף טמא יש במינו - בעוף טהור - טומאה חמורה.

⁷ וכן דמם מטמא לבי"ה, אולם לבי"ש דם נבלות אינו מטמא.

⁸ ואף שהם מטמאים במגע, מ"מ כתבו התוס' (בד"ה אוציא דם שרצים), דאינו חשוב כיון שאינו מטמא במשא, וכן אינו מטמא במגע לטמא אדם לטמא בגדים שעליו, (רמב"ם פ"ד מהלכות שאר אבות הטומאות ה"ב).

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כריתות דף כא.

נבלות דלהלן וכן חלב, האם צריכים מחשבה והכשר במקומות דלהלן?

האם צריך הכשר	האם צריך מחשבה?	
אין צריך - דמטמאים טומאה חמורה	צריך בכל מקום - דאין דרך לאוכלה	נבלת בהמה טמאה
אין צריך - דמטמאים טומאה חמורה	אין צריך - דהדרך לאוכלה	נבלת בהמה טהורה
אין צריך - דמטמאים טומאה חמורה	בכפרים: צריך דהעם שם מועטים בשווקים: אין צריך - דנאכלים	נבלת עוף טהור
אין צריך - דמטמאים טומאה חמורה	בכפרים: צריך דהעם שם מועטים בשווקים: אין צריך - דנאכל	חלב

מה דין דם דגים וחגבים?

באית ביה קשקשים	בלית ביה קשקשים	
מותר לכתחילה	אסור מדרבנן	בשכינסו
מותר לכתחילה		בשלא כינסו

מה דין דם מהלכי שתיים?

בדם שבין השיניים	בפירש - כגון על גבי כיכר	
-----	אסור מדרבנן	בשכינסו
מותר לכתחילה	אית ביה מצות פרוש ¹	בשלא כינסו

¹ ומקשה הגמ' על רב, שהעמיד לסיפא שאמרה שדם דגים וחגבים מותר שמיירי בלא כינסו, וא"כ קשה דהרי במציעתא כתוב שעל אותו אופן שמותר בדם דגים וחגבים אסור בדם מהלכי שתיים, דז"ל התוספתא (כריתות פ"ב הי"ב) "דם מהלכי שתיים דם ביצים ודם שרצים אסור ואין חייבין עליו, דם דגים ודם חגבים הרי זה מותר, ע"כ. וא"כ איך כאן אמר שיש בו רק מצות פרוש ולא איסור גמור (ע"כ קושית הגמ'). והקשו התוס' (בד"ה דכוותה) הרי מצות פרוש הוא איסור מעליא ומה קשה לגמ'. ותירץ רבינו ברוך, דכך היא קושית הגמ': דהניחא אי שרי דם דגים בכינסו, מובן למה לא נקט היתר במהלכי שתיים היכא שלא פירש, כיון שנקט את האיסור רק בכינסו, וממילא משמע שיש היתר באופן שלא כינסו (ולא פירש). אולם אם מיירי בשלא כינסו שבוה מותר דם דגים ואסור דם מהלכי שתיים, קשה למה לא נקט שיש היתר בדם מהלכי שתיים אפי' בשלא כינסו כגון דם שלא פירש, אלא משמע שאין בו שום היתר במהלכי שתיים ולכן לא נקטו, ועל זה מקשה הגמ' הרי כן יש היתר בדם שבין השיניים.